

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Krzysztof Staryk

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Zakładu Drobiarskiego L. – D. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem zainteresowanych: Z. N. i A. F.

o wysokość podstawy wymiaru składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 listopada 2013 r.,

zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 10 lipca 2013 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2012 r. Sąd Apelacyjny w sprawie o podstawę wymiaru składek oddalił apelację Zakładu Drobiarskiego „L. D.” Sp. z o.o. (dalej: „płatnik”) od wyroków Sądu Okręgowego z dnia 21 sierpnia 2012 r. sygn. akt IV U .../12 (z udziałem zainteresowanej A. F.) oraz sygn. akt IV U .../12 (z udziałem zainteresowanego Z. N). W skardze kasacyjnej płatnik oznaczył wartość przedmiotu zaskarżenia na kwoty 925,90 zł co do A. F. oraz 20.429,87 zł co do Z. N. W wykonaniu zobowiązania przez Sąd do uzupełnienia braków skargi kasacyjnej przez podanie „wielkości różnicy wysokości podstawy wymiaru składek pomiędzy

składką uiszczoną a ustaloną w zaskarżonej decyzji w stosunku do zainteresowanego Z. N.”, pismem z dnia 3 lipca 2013 r. pełnomocnik skarżącego wskazał, że „różnica pomiędzy tym, co skarżący zapłacił, a tym co zostało ustalone przez ZUS” wynosi 8.141,38 zł.

Postanowieniem z dnia 10 lipca 2013 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną w stosunku do Z. N. na podstawie art. 398⁶ § 2 w związku z art. 398² § 1 k.p.c., powołując się na stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 czerwca 2012 r., II UK 312/11 (LEX nr 1235842), zgodnie z którym w sprawie o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wartość przedmiotu zaskarżenia należy liczyć odrębnie względem każdego ubezpieczonego pracownika oraz na pogląd tego Sądu wyrażony w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2009 r., sygn. akt II UZ 12/09 (OSNP 2010, nr 23-24, poz. 301), w myśl którego jeżeli istotą sporu jest wysokość należnych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, wartość przedmiotu sporu, a co za tym idzie wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między wysokością składek zapłaconych przez odwołującego się za sporne okresy a wysokością składek wyliczoną przez organ rentowy w zaskarżonych decyzjach.

W zażaleniu na powyższe postanowienie płatnik zarzucił naruszenie: 1) art. 25 § 2 w związku z art. 26 k.p.c., przez sprawdzenie wartości przedmiotu zaskarżenia dopiero na etapie wnoszenia skargi kasacyjnej, nie zaś bezpośrednio po wniesieniu odwołania, w okoliczności gdy ZUS nie kwestionuje wartości przedmiotu zaskarżenia, a zatem wartość przedmiotu zaskarżenia należy uznać za ustaloną; 2) art. 398² § 1 k.p.c., przez ograniczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, od której uzależniona jest dopuszczalność skargi kasacyjnej do części zakresu zaskarżenia w okoliczności, gdy decyzja organu została zaskarżona w całości; 3) art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r., przez ograniczenie prawa do sądu, polegające na bezpodstawnym ograniczaniu wartości przedmiotu zaskarżenia.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w kierunku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zawiera usprawiedliwionych zarzutów.

W pierwszej kolejności bezpodstawny jest zarzut naruszenia art. 25 § 2 w związku z art. 26 k.p.c. Stosownie do art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Z uwagi na zakres dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o prawa majątkowe strona zobowiązana jest do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398⁴ § 3 zdanie pierwsze k.p.c.). Z kolei treść art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. nakłada na sąd drugiej instancji oraz Sąd Najwyższy obowiązek dokonania kontroli dopuszczalności skargi jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia przysługującego poza tokiem instancji i weryfikacji wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398²¹ w związku z odpowiednio stosowanym art. 368 § 2 zdanie drugie k.p.c., odwołującym się do odpowiedniego stosowania wyłącznie art. 19-24 i art. 25 § 1 k.p.c.) w celu wyeliminowania przypadków nieprawidłowego oznaczenia tej wartości w zamiarze zapewnienia sobie dostępu do postępowania kasacyjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 r., IV CZ 34/06, LEX nr 200867 i powołane w nim orzeczenia). Przepisy art. 25 i 26 k.p.c. mają na celu ustabilizowanie wartości przedmiotu sporu na potrzeby określenia właściwości rzeczowej sądu i wysokości należnych opłat sądowych. W postępowaniu kasacyjnym taka potrzeba już nie występuje, ważne jest natomiast by rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy podlegały jedynie te skargi kasacyjne, których dopuszczalność przewidują przepisy procesowe, a nie te, w których niewłaściwie została określona wartość przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia apelacją. W konsekwencji brak sprawdzenia wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia podanej w apelacji nie eliminuje możliwości weryfikacji prawidłowości podanej wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej. Wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez wnoszącego skargę z naruszeniem reguł wynikających z art. 19-24 k.p.c. nie jest wiążąca dla oceny dopuszczalności skargi i podlega sprawdzeniu zarówno przez sąd drugiej instancji jak i Sąd Najwyższy na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. (por. także postanowienia z dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09, LEX nr 577827; z dnia

2 lutego 2011 r., II CZ 197/10, LEX nr 738550 i z dnia 18 stycznia 2012 r., II PZ 38/11, LEX nr 1130381 oraz przytoczone w nich orzeczenia). Odwoływanie się przez skarżącego w tym zakresie do poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2003 r., IV CZ 153/03 (LEX nr 599563) jest nieporozumieniem, gdyż został on zaprezentowany w stanie prawnym obowiązującym przed dniem 6 lutego 2005 r., w którym kasacja była środkiem zaskarżenia przysługującym w toku instancji. Natomiast zawarte w powołanym przez skarżącego postanowieniu z dnia 22 marca 2012 r., V CZ 157/11 (LEX nr 1214625) stanowisko co do kontroli wartości przedmiotu sporu w zakresie objętym art. 25 i art. 26 k.p.c. odnosi się do zasady, że wartość przedmiotu zaskarżenia decydująca o dopuszczalności skargi kasacyjnej nie może być wyrażona wyższą kwotą niż wartość przedmiotu sporu. Możliwe jest jedynie ustalenie jej w niższej wysokości, o ile doszłoby do ograniczenia zakresu roszczenia strony powodowej.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że obowiązek oznaczenia w postępowaniu kasacyjnym wartości przedmiotu zaskarżenia nie może - ze względu na dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależnioną od tej wartości (art. 398² § 1 k.p.c.) - ograniczać się jedynie do wskazania kwoty przekraczającej kwotę decydującą o dopuszczalności skargi, lecz powinien być rozumiany jako zobowiązanie do wykazania podstaw, na których opiera się wyliczenie, adekwatnych do przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot sporu wyznaczany jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, od której wniesiono odwołanie do sądu, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu (por. postanowienie z dnia 23 listopada 2007 r., II UZ 30/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 54 i przywołane w nim orzecznictwo). Rację ma Sąd drugiej instancji, że orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje, iż wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie o wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne równa jest różnicy pomiędzy wysokością składki wskazywaną (zapłaconą) przez odwołującego się i składką należną, ustaloną w zaskarżonej decyzji za sporny okres (por. postanowienia z dnia 17 kwietnia 2009 r., II UZ 12/09, OSNP 2010, nr 23-24, poz. 301; z dnia 26 stycznia

2011 r., II UK 190/10, LEX nr 786391; z dnia 7 kwietnia 2010 r., I UZ 8/10, niepublikowane i z dnia 24 maja 2012 r., II UZ 16/12, LEX nr 1222163). Uszło jednak uwagi Sądu Apelacyjnego, że poglądy te odnoszą się do sytuacji, gdy sama podstawa wymiaru składek nie jest sporna, a spór sprowadza się do zastosowania podstawy wskazanej przez ubezpieczonego (płatnika) względnie określonej przez przepis, albo gdy podstawa ta co prawda jest sporna w odniesieniu do jakiegoś jej składnika (składników) lub jego wysokości, ale istotą sporu jest wysokość składek wymierzonych od ustalonej przez organ rentowy podstawy ich wymiaru. W takim przypadku wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między wysokością składek zapłaconych a wysokością składek naliczonych przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji.

W niniejszej sprawie organ rentowy zaskarżoną decyzją dokonał ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne Z. N. za sporne okresy, uwzględniając w tej podstawie bony pieniężne finansowane ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, jednakże ani nie naliczył składek od tak ustalonej podstawy wymiaru, ani nie określił wysokości zobowiązania składkowego. Przedmiotem sporu przeniesionego na drogę postępowania sądowego była zatem - wbrew twierdzeniu skarżącego - nie cała kwota podstawy wymiaru składek za sporny okres, ale różnica między zadeklarowaną przez płatnika podstawą wymiaru składek a należną według organu rentowego, czyli po doliczeniu bonów pieniężnych (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2012 r., II UK 312/11, LEX nr 1235842). Wartości przedmiotu zaskarżenia nie mogła natomiast stanowić „wielkość różnicy wysokości podstawy składek pomiędzy składką uiszczoną a ustaloną w zaskarżonej decyzji” w sytuacji, gdy decyzja ta nie określała wysokości składek wymierzonych od ustalonej w niej podstawy ich wymiaru. Zobowiązanie skarżącego do takiego sposobu określenia wartości przedmiotu zaskarżenia prowadzi do wniosku, że Sąd drugiej instancji za wartość tę nieprawidłowo uznał różnicę pomiędzy ustaloną przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji wysokością podstawy wymiaru składek a wysokością składek uiszczonych przez płatnika za sporne okresy.

Pomimo tego zaskarżone postanowienie odpowiada prawu, gdyż wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Błędnie wywodząc,

że wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie „jest równa wysokości podstawy wymiaru składek ustalonej przez ZUS w zaskarżonej decyzji” i odpowiada wartości przedmiotu sporu, skarżący pomija również, że w decyzji tej organ rentowy ustalił, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne i rentowe, chorobowe oraz wypadkowe) i ubezpieczenie zdrowotne Z. N. maksymalnie wynosiła: w grudniu 2004 r. - 1.153,40 zł; w grudniu 2005 r. - 1.229,29 zł; w grudniu 2010 r. - 2.936,81 zł. Była to ta sama podstawa wymiaru składek na wszystkie rodzaje ubezpieczeń (art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 20-5, poz. 1585 ze zm. oraz art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; jednolity tekst: Dz. U. 2008 Nr 164, poz. 1027 ze zm.) i już nawet tylko zsumowanie tych trzech wielkości wskazuje, że wartość przedmiotu sporu, a w konsekwencji przedmiotu zaskarżenia, nie mogła sięgać dziesięciu tysięcy złotych. Skarżący wartość tę oblicza niewłaściwie, jako sumę podstaw wymiaru składek na wszystkie rodzaje ubezpieczeń określając ją na kwotę 20.429,87 zł, podczas gdy podstawa ta jest jedna dla jednego spornego okresu, a suma tych podstaw nie może być wyższa niż 5.319,50 zł.

Z powyższych względów postanowiono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.